

Memo

Aan Frank Ebbink
Van Hester Aardse, gebiedsadviseur Monumenten & Archeologie

Kopie aan Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, subcommissie III
Onderwerp Brug Noordhollandsch Kanaal noordzijde Willemsluizen

Datum 17 april 2019

Naar aanleiding van het ontwerp voor een brug over het Noordhollandsch Kanaal ten noorden van de Willemsluizen heeft het projectteam MenA om advies gevraagd zodat dit betrokken kan worden bij de behandeling door subcommissie III van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Achtergrond en cultuurhistorische context

MenA is gedurende het project betrokken geweest bij de locatiekeuze en uitgangspunten voor de brug. Deze beoogde verbinding ligt middenin het van rijkswege beschermde stadsgezicht Amsterdam-Noord (aanwijzing 2014 met positief advies Stadsdeel Noord), de Willemsluizen zijn rijksmonument. Daarnaast zijn er in het hele Willemsluizengebied nog meer rijks- en gemeentelijke monumenten. MenA heeft voorafgaand aan de Principenota in opdracht van RenD een Cultuurhistorische Verkenning opgesteld waarin de bijzondere karakteristieken en waarden van dit gebied nog eens zijn uitgewerkt (zie CHV Stad om t Y). In essentie zijn die:

- De ruimtelijke structuur die overwegend wordt bepaald door groen met kleinschalige bebouwing en de noord-zuid georiënteerde lange lijnen van watergebonden infrastructuur van water, te weten het Buiskloterkanaal, het Noordhollandsch Kanaal en de Voorhaven (ten zuiden van het sluiscomplex), de Sixhaven, de Willemsluis en de Willem III-sluis.
- De sterke relatie tussen dit gebied en het water, zowel visueel, als functioneel.
- Krachtige contrastwerking tussen het pittoreske karakter van de Volewijk en de weidse ruimtelijkheid van het IJ/Noordzeekanaal
- De beeldbepalende ruimtelijke en functionele relatie van het Noordhollandsch Kanaal met bijbehorende Voorhaven en Willem I sluis en bijbehorende bebouwingsensemble en structuren.
- Nieuwe oost-westverbindingen moeten nadrukkelijk niet alleen als een infrastructurele noodzakelijkheid gezien worden, maar ook als een ontwerpogave die recht doet aan de bijzondere landschappelijke kwaliteiten en monumentale context van het Noordhollandsch Kanaal met bijbehorende waterbouwkundige werken en bebouwing.
- Het kleinschalige, groene karakter sluit aan op het oorspronkelijk landelijke karakter van Noord en de tuindorpen. Het aangrenzende Noorderpark (Flora- en Volewijkspark) is van waarde als onlosmakelijk onderdeel van de totale opzet voor de tuindorpen in Noord en als schakel tussen de tuindorpen en de historische, groene dijkstructuren alsook de groen/blauwe Noordhollandsch Kanaalzone die het centrum met Waterland verbindt.
- Nieuwe projecten/ingrepen richten op behoud danwel versterking van de cultuurhistorische waarden.

Cultuurhistorische Uitgangspunten

Op basis van voornoemde zijn nadere uitgangspunten door MenA voor de brug over het NHK geformuleerd:

- Inpassing en versterking van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden:
 - o Een brug over het Noordhollandsch Kanaal rond het sluiscomplex is vanuit cultuurhistorisch oogpunt eigenlijk onwenselijk omdat het de ruimtelijk-functionele eenheid van het sluiscomplex en lange lijnen van het kanaal verbreekt. Maar het is begrijpelijk dat zeker voor langzaam verkeer een extra verbinding tussen Wagenaarburg en het IJ onmisbaar is. Een noordelijke brug heeft dan vanuit de cultuurhistorische waarden de voorkeur, o.a. vanwege de impact op het sluiscomplex en de inpassing in de omgeving. Op deze plek ligt de brug op een dusdanige afstand dat het aanzicht van en de samenhangende relatie van de sluis met het kanaal zo min mogelijk in het gedrang komt. De zuidzijde is o.a. vanwege het monumentale beeld van de Voorhaven en de hoge kant van de sluizen een onwenselijke locatie. Ook de inpassing van de paden is aan de noordzijde beter mogelijk zonder inbreuk op andere karakteristieke structuren. Bij deze afweging heeft MenA aangegeven dat er bij een keuze voor de noordelijke brug te zijner tijd niet ook nog sprake kan zijn van een zuidelijke brug omdat dat tot een versnippering van het kanaal en visuele isolatie van het sluiscomplex zal leiden.
 - o Alle benodigde verkeerstechnische, verlichtings-, bedienings- en nautische benodigdheden helemaal mee ontwerpen en uitdetaileren.
- Ten aanzien van de uitwerking van de noordelijke brug is het volgende meegegeven geformuleerd:
 - o Een terughoudende vormgeving en een zo licht mogelijke constructie zodat er geen concurrentie met het monumentale sluiscomplex ontstaat
 - o Positionering van de brug en constructieve onderdelen zodanig dat het in lijn is met het sluiscomplex en met zo veel mogelijk beleving van het water
 - o Type brug zodanig dat het zoveel mogelijk opgaat in het landschap
 - o Bij de aanlandingen aandacht voor de doorgaande lijnen van het kanaal met de flankerende taluds.

Conclusie

Bovengenoemde uitgangspunten zijn betrokken in het ontwerpproces en verwerkt in het voorstel voor de brug. Om het beoogde ambitieniveau ook bij de realisatie in engineer & construct proces te kunnen bereiken zijn voor het vervolgproces de volgende aandachtspunten van belang:

- Het hele ontwerp in combinatie met de techniek op detailniveau uitontwerpen teneinde het gewenste ijlle 'onopvallende' beeld te bereiken in combinatie met de benodigde brugtechniek.
- Alle benodigde verkeerstechnische, verlichtings- en nautische benodigdheden mee-ontwerpen en uitdetaileren.
- Mogelijk zijn ecologische compensatiemaatregelen aan de orde (ivm droge delen talud onder brugdek). Van belang is dat die compensatiemaatregelen mee ontworpen worden vanuit dezelfde uitgangspunten zoals de continuïteit kanaal en flankerende taluds, zicht op water en leesbaarheid hoogteverschillen. Wellicht kan de oplossing gevonden worden in het deels af laten wateren van regenwater onder het brugdek.